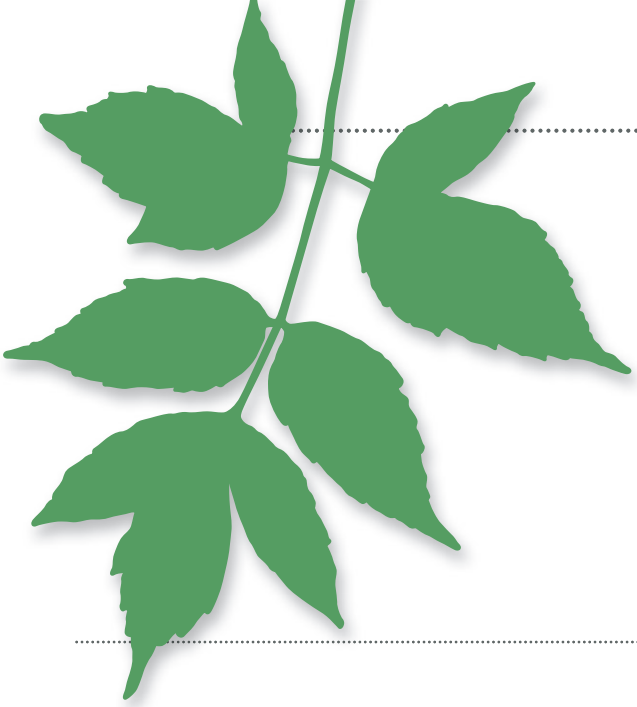

אדם צומח

בטאון בנושא גינון טיפולי // גליון 17, יוני 2009

עמותה לקידום חקצוץ הגינון הטיפולי בישראל [ע"ר]
ת.ד. 3401, רמת השרון 47133, טל: 03-5225203, www.g-t.org.il

אדם צומח

יוני 2009

תוכן העניינים:

02 מעין יופיה: על גנו של אריאל הירשפלד בירושלים - לזכר רעייתו בתיה גור, אביגיל הלר / **05** גננות מעצימה ומחברת ב"מרכז הורים ילדים" באשקלון, שאול ורדי / **07** תכנון הגינה הטיפולית ברמת הנדיב, אנדרי חונטר / **08** תכנון הגינה הטיפולית ברמת הנדיב, אנדרי חונטר / **09** הקמת גינה טיפולית, אנדרי חונטר / **11** סיכום סדנה עם חברי קבוצת הגינון הטיפולי של רמת הנדיב, כנס הגינון הטיפולי 2009, אורית כשר

מערכת: זהבה אבן פז, אביגיל מרקמן, סמדר חנן, רות שמיר. בשער ובעמוד זה: גינתו של אריאל הירשפלד, צילום: דוד הירשפלד
אדם צומח - עמותה לקידום מקצוע הגינון הטיפולי בישראל (ע"ר) | ת.ד 3401 רמת השרון, 47133 | 03-5225203 | ginunt@gmail.com | www.g-t.org.il

מעין יופיה

על גנו של אריאל הירשפלד בירושלים - לזכר רעייתו בתיה גור

הרוצה לראות יופיו של ר' יוחנן,
יביא כוס של כסף מבית הצורף וימלאנו
גרעינים של רימון אדום,
ויעטר בכליל של וורד אדום על פיו,
ויניחנו בין חמה לצל - ואותו זוהר מעין יופיו
של ר' יוחנן הוא.
תלמוד בבלי - בבא מציעא פ"ד ע"מ א'

כשנה ושלושה חודשים לאחר פטירתה של רעייתו - בתיה, גמלה בלבו של אריאל החלטה ליצור גן נפלא, שישקף את דמותה. זה, כנראה, היה הרגע בו נאספו חלקיו המפורקים והחלה עשייה.

ביקור בגן

אל גנו של אריאל הגעתי בליבו של חורף. עלים צהובים של גפן אפפו אותי, אלף רקפות שמחו אותי. כפפון של מים הגיע לאוזניי, ובמרכז הגן מזרקה מתומנת משכה את עיני. שבילי אבן מחברים בין הערוגות הבנויות והמוגבהות. כיסאות וספסלים פזורים בפינות השונות. הצמחים השתולים בערוגות הסדורות והברורות פרצו ללא כל בושא את הגבולות. לעלים שנשרו הותר להישאר, אך הם נגרפו מן השבילים אל האדמה והערוגות. לפתע הבחנתי מתחת לשיח ורדים עבות וענף, באבן צנועה שמשכה את הלב. על האבן, כך גיליתי, חרות וכתוב בתיה 1947-2005.

גלגולה של גינה

פרק א - שותפות בגינה

אריאל ובתיה הגיעו לבית שברחוב עמק הרפאים בירושלים לפני כעשר שנים. יחד הם החלו לעבד את הגינה הנטושה, שהיו בה עדיין שיחי ורדים עתיקים וכן חרוב זקן וחולה, שעדיין הצל על חלקו המערבי של הגן והסתירו מן הרחוב. אריאל שספג את האהבה לגננות מאמו כילד בפרדס חנה, שמח לשתף את בתיה, שעבורה זו הייתה חשיפה ראשונה למגע עם האדמה. לעיתים אריאל עבד ובתיה קראה ולעיתים היא השתלבה בעבודה - קטמה פרחים שנבלו ועסקה בניכוש

פרק ג' - אבל

התקופה הטובה הסתיימה, כאשר בתיה חלתה. עיקר הכוחות הופנו לטיפול בבתיה ובהתמודדות עם המחלה. הגינה התמלאה עשבים ועלים. פרח של ורד נקטף בכל יום וניתן לבתיה. כאשר נפטרה בתיה אריאל נטש כמעט את הגינה. רק על הוורדים שמר וגזם אותם בעיתם.

פרק ד' - כעין יופיה

כחמישה עשר חודש לאחר פטירתה של בתיה, אירוע של מחלה מיקם את אריאל בזירה שונה. זירה בה נוצרה קרקע לחשבון נפש ולתפנית שהתפתחה. כשחזר אריאל מאשפוז בבית החולים, אסף את ילדיו והודיע באופן טקסי ומכוון, כי ייצור גן שיזכיר את בתיה לכולם. גן בו יהיה נעים וטוב לשהות. גן בו

עשבים. יותר מכל - פרחי הורדים הם שקסמו לליבה ואריאל הוסיף ושתל שיחי ורדים כדי לשמחה.

פרק ב - אתה תגשים את חלומך

באחת מנסיעותיהם סיירו אריאל ובתיה בגני רנסנס ברחבי איטליה. בוילה בורג'זה ברומא התבוננו מבעד לשער ב"גן סודי" (Giardino Segreto) - גן עתיק שעבר שחזור מדעי, גן בנוי, שבמרכזו מזרקה. גן בו קיים משחק בין החלק המסודר הבנוי והסימטרי ובין החופש שבערוגה.

אריאל אמר (כילד המביע משאלה) "כזה אני רוצה" ובתיה, שהתבוננה יחד עמו בכיליון עיניים בגן המופלא, השיבה בבטחה "יהיה לך" ולא ידעה שאמנם יהיה, אך יהיה זה אך ורק לאחר מותה.

פירות: פרחי ההיפאסטרוני ומיני מרווה, פירות הננדינה התרבותית או עלי החמצץ, שגוניי ארגמניים אך כנגד נשתל במרכז הערוגה ורד בעל פרחים לבנים דווקא.

“ערוגת הבושם”, כפי שאריאל מכנה אותה מאופיינת במיני צמחים ריחניים עם פרחים שצבעם סגלגל ולבן, כגון מיני מרווה, מיני אזוביון, זוטת לבנה, צתרה וורודה, קורנית מקורקפת, הדס מצוי, אזובית מצויה (אזוב מצוי) ועוד.

ערוגה של צמחים שעלוותם כחולה אפורה והפריחה, אם ישנה, כחולה-סגולה. כגון ערער מזן ‘בלו קלאוד’ מיני מרווה כחולים, איריס אלג'רי (כרתי) ועוד.

ערוגה רביעית בתומה-חומה בה גדלים פרחי כובע הנזיר חומים, יוטיציית (חיצית) הטיפין ואיריס מקבוצת זני לואיזיאנה חום-וורוד. בלב הערוגה מצוי ורד מקבוצת מכלואי-התה מזן ‘גאסט ג'וי’ שצבעו נחושת וכן גם צמחים שונים דוגמת כלנית מכלוא (כלנית יפנית).

הערוגה החמישית היא הכחולה והיא מלאה בזני אגפנטוס אפריקאי וכן בסיגל ריחני ובסיגל קיסוסי (סיגלית אוסטרלית). במרכזה מין מרווה ענק שצבעו כחול והצמח השונה הוא קרינון שצבעו לבן.

לאריאל ואינה מתוכננת על פי כללים נחרצים.

בפתח הגן מתחת לורד מקבוצת מכלואי התה מזן ‘ג'ורג' דיקסון' שגילו כשמונים (הוא ניטע ככל הנראה ע"י בוני הבית הארמניים ב-1922 ואריאל הצילו ברגעיו האחרונים ועבשו הוא שוב ענק אמיתי) ותחתיו הונחה אבן צנועה עליה נחקק בתיה 1947-2005. הוורד זוכר את בתיה בכשלוש מאות פרחים אדומים-כהים וריחניים מידי אביב. לאריאל גנה של בתיה מהווה זיכרון פעיל.

הצמחים בגינה

כאמור, הגינה בנויה משש ערוגות בנויות ובלבה מזרקה מתומנת עם עמוד ואגן. המשחק שבין הסדר ואי סדר חוזר בכל הגינה. למרות שהיא תוכננה בקפידה ולפי כללים ברורים, יש תחושה של חופש בגינה. וכאמור, הערוגות אופפות את הברכה מסביב וצלעותיהן מקבילות לצלעות הברכה וכולן, מלבד אחת, זהות בגודלן. בכל ערוגה נשתלים הצמחים בהתאם לצבעים עליהם הוחלט ולמינים קשורים, אך כנגד הכלל נוסף בכל ערוגה גם משהו השובר את הכלל. בכל ערוגה יש איריס מזן אחר וורד אחד לפחות.

ערוגה אחת מאופיינת בצמחים “אדומים” - חלקם אדומי עלים וחלקם אדומי פרחים או

ישמע פכפוך של מזרקה. גן בו ידורו בכפיפה צמחים, ציפורים, חרקים ותהיה הוויה שמחה. זיכרונה של בתיה יצמח וישגשג. הטוב, שנבע ממנה, ימשיך וילבלב.

פרק ה' בין רומא לירושלים

אריאל שרטט תוכנית של גן יסתיכוני עם מזרקה ושש ערוגות בנויות. שורשיו של הגן צמחו מכמה מקומות. לנגד עיניו של אריאל עמדו מזרקות איטלקיות וערביות ארץ-ישראליות, כמו גם תמונות גנים הן מאיטליה והן מחצרות ירושלמיות. הערוגות בגנו של אריאל הינן מחומשות. חמש מהן אחידות בגודלן והשישית ארוכה מהן. שביל מוליך בין הערוגות הסדורות ובמרכזו המזרקה. כל צלעות הערוגות מקבילות לצלעות הברכה, כשהיחס בין המחומשים למתומן הוא גילוי הראשון של “חתך הזהב” (ראה/י הערה) בתכנית הגינה. גובה המזרקה גם הוא עומד ביחס של “חתך הזהב” עם קוטר של הברכה. הברכה המתומנת מוקפת גם בכיכר קטנה שצורתה המרומזת היא מתומן.

שתי ערוגות נוספות עוטפות את כל המכלול. האחת מצויה מסביב למחציתו של הגן וצורתה כצורת האות כ והשנייה ישרה ומלבנית ניצבת ממול לאורך מרביתו של אחד מגדרות הגן. התוצאה מדברת בשפה דומה לגנים ים-תיכוניים שונים, אך היא יצירה המתאימה

כסאות וספסלים פזורים במקומות השונים והם משמשים גם את ילדי, בני משפחה וחברים. כעין יופייה של בתיאור פורחת הגינה. אריאל בחר לחיות עם שמחה בזכרה.

חתך הזהב/יחס הזהב (או חיתוך הזהב) (מתוך ויקיפדיה) הוא קבוע מתמטי המעסיק את המדע והאמנות כבר מאות בשנים. זהו מספר אי רציונלי המסומן באות היוונית פ

$$\phi = \frac{1 + \sqrt{5}}{2} = 1.618033988 \dots$$

יחס הזהב מהווה פתרון למשוואה $x^2 - x - 1 = 0$.

לפי ההשערות התגלה יחס זה על ידי אחד מתלמידיו של פיתגורס, ותיאורו מופיע בספרו של אוקלידס, "יסודות", כבר לפני 2,300 שנים בקירוב. בימים ההם כונה היחס בשם "יחס קיצוני וממוצע". לוקה פאצ'ולי הקדיש ליחס הזהב ספר שלם וכינה אותו "הפרופורציה האלוהית."

היחס מייצג מידות וגדלים רבים בטבע והחל מתקופת יוון הקלאסית (מקדש הפרתנון באקרופוליס באתונה) הוא גם משמש באמנות (ציור ג'רום של ליאונרדו דה וינצ'י) ובאדריכלות (היחס בין גובהו ורוחבו של בניין האו"ם בניו יורק). רבים רואים בו מספר מיסטי אשר עצם קיומו מוכיח כי העולם הוא מעשה בריאה מתוכנן. את האות פ לתיאור היחס, הציע המתמטיקאי האמריקני מארק באר.

הכותבת הינה מדריכה מקצועית ראשית לגננות ונוי. תחום פרחים, הנדסת הצומח גננות ונוי, שרות ההדרכה והמקצוע, משרד החקלאות

המושקות כמחצית מהשטח הכללי. ההשקיה ניתנת בעונה החמה, באמצעות טפטפות של 4 ליטר פעמיים בשבוע למשך זמן של כחצי שעה (כ-550 ליטר לשבוע). עם תוספות בימים חמים במיוחד. בנוסף לכך מושקים באמצעות צינור צמחים בעצמים והצמחים אותם אריאל מרבה.

בכל הגינה מפוזר קומפוסט קנוי או רקבובית שנאספת מן הגינה עצמה בסוף החורף. לצמחים המפונקים יחסית, כלומר לורדים ניתנת תוספת דישון באמצעות אוסמוקוט. בסוף ינואר מבוצע גיזום לורדים המשתייכים לקבוצת כלאי התה. זני ורדים אחרים וצמחים ממינים שונים נגזמים בהתאם לצורך.

הגנת הצומח נעשית כמעט ללא ריסוסים או שימוש בחומרים כימיים. אריאל מלקט זחלים וחלזונות ומסלק אותם מן הגינה. גם כנימות נאספות ביד מדי בוקר אך לעיתים אין ברירה והעקשניות מביניהן מרוססות בנימקס.

"קבלת קהל"

הגינה מספקת לאריאל צרכים שונים: זיכרון חי ונושם מהקשר המופלא, שהיה לו עם בתיאור, הנאה מעצם היצירה והמגע עם הצמחים והאדמה, אך גם קשר לאנשים ולסביבה. כאשר נפל החורב והגינה נחשפה הוסיף אריאל גדר כדי לתחמה. אך בגדר הותיר אריאל חרכים ופתחים, כדי לאפשר לאנשים העוברים יצירת קשר ואולי גם לנהל שיחה. כאשר אריאל יורד אל הגן, מתבדחים ילדיו, כי הוא יורד ל"קבלת קהל". במושב הגרמנית תרבות של גינות הגלויות לציבור וגינתו של אריאל חשופה, במידת מה, ומשתלבת עם אחרות. כאמור

הערוגה השישית מתמקדת בזני ורדים מזנים לא נפוצים, שגוניהם ורודים, דמויי אפרסק, זהובים או בצבעי נחושת, ביניהם ורד x מכלואתה 'לוליטה' שצבעו ברוזה-זהוב וורד x מכלוא תה 'שיקגו פיס' שצבעיו נעים בין ורוד-אפרסק וזהב. הצמחים השונים, שבתוך הערוגה הם איריסים גרמניים, שצבעם סגול וצהוב ואקוילגיה סגולה כהה.

הערוגה השביעית - הגדולה מכולם היא הערוגה היקפית דמוית האות כ. ערוגה זו משמשת עבור אריאל מעין "שדה" של צמחי בר. הערוגה מכילה צמחי בר מכל צבע וצורה ובקין אינה מושקת ויש בה רק עשבים יבשים. לדברי אריאל, יש אנשים התמהים על כך כמובן, כי שאר הגינה מושקה ופורח גם בקיץ, אבל הם תמהים רק בעונות היבשות.

ב"שדה" צמחי הבר שגודלו כחמישים מ"ר שתולים: כליל החורש, קטלב מצוי, כלנית מצויה, נורית אסיה, נרקיס מצוי, סתוונית היורה, חוטמית זיפנית, תורמוס ההרים, מרוות ירושלים, בן-חצב יקינטוני, מקור-חסידה גדול, פרג אגסני, פשתה שעירה, תגית מצויה, זעזועית גדולה, שיבולת-שועל נפוצה וכן מינים שונים של לוטם, געדה, שום, כדן, תלתן, קחון ועוד.

בערוגה השמינית, המוצלת רוב שעות היום תחת עץ אלה אטלנטית זקן, צומחים צמחי-צל כבוע הנזיר הגדול ותותי-שדה, שיחי אבליה גדולת-פרחים, אספסת השיח ומיני ערער.

אגרו-טכניקה

שטח הגינה כ-280 מ' ושטח הערוגות

שמות מדעיים של צמחים המופיעים במאמר:

Abelia x grandiflora	אבליה גדולת-פרחים
cvs. Agapanthus	אגפנתוס, זנים שונים
Origanum syriacum (Majorana syriaca)	אזובית מצויה (אזוב מצוי) זעתר
spp. Lavandula	מיני אזוביון
Iris germanica	איריס גרמני
Louisiana hybrids Iris	איריס מקבוצת זני לואיזיאנה
Iris unguicularis	איריס אלג'ירי (איריס כרתי)
Medicago arborea	אספסת השיח
Scilla hyacinthoides	בן-חצב יקינטוני
Teucrium creticum	גודה כרתית
Myrtus communis	הדס מצוי
cv. Hippeastrum	היפאסטרום זן מכלוא
Rosa x Hybrid Tea 'George Dickson'	ורד x מכלוא-יהתה 'ג'ורג' דיקסון
Rosa x Hybrid Tea 'Just Joey'	ורד x מכלוא-יהתה 'ג'אסט ג'וי'
Rosa x Hybrid Tea 'Lolita'	ורד x מכלוא-תה 'לוליטה'
Rosa x Hybrid Tea 'Chicago Peace'	ורד x מכלוא-תה 'שיקגו פיס'
Micromeria fruticosa	זוטה לבנה
Briza maxima	זעזועית גדולה
Alcea setosa	חוטמית זיפנית
Oxalis spp. & cvs	מיני חמצין וזני
Ceratonia siliqua	חרוב מצוי
Tropaeolum majus	כובע-נזיר גדול
Justicia brandegeana (Beloperone guttata)	יוסטיציית (חיצית) הטיפין
spp. Muscari	מיני כדן
Cercis siliquastrum	כליל החורש
Anemone x hybrida	כלנית מכלוא (כלנית יפנית)
Anemone coronaria	כלנית מצויה
Cistus spp	מיני לוטם
Erodium gruinum	מקור-חסידה גדול
Salvia spp	מיני מרווה
Salvia hierosolymitana	מרווה-ירושלים
Ranunculus asiaticus	נורית אסיה
Nandina domestica	ננדינה תרבותית
Narcissus tazetta	נרקיס מצוי
Viola hederacea	סיגל קיסוסי (סיגלית אוסטרלית)
Viola odorata	סיגל ריחני
Colchicum stevenii	סתוונית היורה
'Juniperus chinensis' 'Blue-cloud'	ערער סיני 'בלו-קלאוד'
Juniperus spp	מיני ערער
Papaver umbonatum	פרג אגסני
Linum pubescens	פשתה שעירה
Satureja thymbra	צתרה וורודה
Coridothymus capitatus	קורנית מקורקפת
Anthemis spp	מיני קחווין
Arbutus andrachne	קטלב מצוי
Crinum sp	קרינון
Avena sterilis	שיבולת-שועל נפוצה
Scabiosa prolifera	תגית מצויה
Lupinus pilosus	תורמוס ההרים
Fragaria ananassa	תות-שדה תרבותי
Trifolium spp	מיני תלתן

גננות מעצימה ומחברת ב"מרכז הורים ילדים" באשקלון

סדנא בה אני עובד פרטנית עם שני ילדים:

האחד, בן לאם חד-הורית, שהאם פיתחה איתו מערכת זוגית, התופסת את מקום ההורות שלה. האם מטפלת ע"י עו"ס קלינית ואני מטפל בילד, אשר סובל גם מהפרעות קשב וריכוז, היפר-אקטיביות וחוסר גבולות. עם ילד זה אני עובד בעיקר על יצירת גבולות. הגינה שלו

מתוכננת בקווים ישרים, עם הפרדה בין צמח לצמח. כל צמח מקבל את המקום שלו ויחס אישי. בדרך זו, אני מנסה להבהיר לילד את הצורך לשמור על המקום שלו ואיך למקם את עצמו ביחס לאימו. לאפשר לאמא להגיע לגינה, אבל לשמור לעצמו את הבעלות עליה. ליצור הפרדה ולשתף אותה בתור אמא ולא בתור חברה. אחרי תקופה, חל שיפור איטי באופי היחסים בין הבן לאימו. הוא הפסיק לבקש ממנה רשות לכל מהלך בתכנון ובביצוע הגינה. בהתחלה, במשך הפגישה שלנו היה לו צורך עז להציץ בחלון חדרה של המטפלת, שנפגשת עם אימו ולנסות לשמוע על מה הן משוחחות. כל הערה שהערתני לו לוותה ב"אל תספר לאמא!". התופעות הללו כמעט פסקו וכיום הוא מרוכז בעצמו ובעבודה שלו.

הילד השני, לוקה בהפרעת התנהגות קשה וחווה אלימות והתעלמות מצד אביו. איתו אני עובד בעיקר על יצירת הצלחות, חיזוק והעצמה שלו. אני מנסה להביא את מערכת היחסים של הבן והאב למצב של אמון הדדי. כיום, לאחר שהקשר של הילד עם אביו הגיע למקום טוב יותר, אני מנסה לשתף את האב בגינת הבן ולפתח גינה משותפת, בה תבנה מערכת יחסים נורמאלית ביניהם. ואכן, האב

מרכז הורים ילדים הינו מרכז, שנותן מענה למשפחות המטופלות באגף הרווחה של עיריית אשקלון. למרכז מופנות משפחות, הזקוקות למענה טיפולי סביב הקניית מיומנויות הוריות, התואמות את צרכי הילדים ולחיזוק וביסוס הקשר בין ההורים לילדים, כאשר הקשר הקיים לקוי או לא מספק. תפקידי המרכז הם לבנות דפוסי התנהגות בבית, שיביאו לחיזוק הקשר, כדי להוציא את הילדים ממעגל הסיכון.

לכל משפחה וילד יש תכנית טיפולית מורכבת, המכוונת לבעיות שבגללן הגיעו למרכז. המשפחות מחויבות לעבודה אינטנסיבית (לפחות שלוש פעמים בשבוע), במשך שנה. במרכז עובדים מטפלים בתחומים שונים: טיפול באמנות, טיפול בחיות, טיפול בגינון, עובדות סוציאליות, ואם - בית חונכת.

אני עובד במרכז כשבעה חודשים ומעביר בו סדנאות בהרכבים שונים:

סדנאות לאבות ובנים

אני עובד עם 3 משפחות. הסדנאות מתקיימות בגינה או בסביבתה. במהלכן אנחנו עובדים על חיזוק הקשר ועל הכיבוד ההדדי בין הבן להורה. המפגשים הראשונים עוסקים בלימוד השטח, למידה על המשפחה ומיקוד של המטרות הטיפוליות לכל משפחה. כבר בתהליך התכנון, אני מקפיד על שיחה רגועה ועל הקשבה בין הילד לאב. ההחלטות מתקבלות ביחד. במהלך הקמת הגינה, ניתנת אפשרות לשניהם להחליט כיצד תראה הגינה ומה נגדל בה. אני דואג לכך, שהגינה תכלול את הבקשות והרעיונות של האב ובנו.

הגיע לפגישה החמישית, היה שותף לסדנה והחמיא לבנו על הגינה. הילד היה מאד גאה ושניהם תכננו לגדל צמחי תבלין במרפסת. התפתחות זו בקשר עם האב, נסכה בבן בטחון ותחושת העצמה. שוחחתי עם האב ושכנעתי אותו להגיע מפעם לפעם לפגישות ולמצוא זמן לביילוי משותף רק לשניהם, לשעה של איכות וקירבה. כאמור, כבר ניתן לראות שיפור ניכר במערכת היחסים.

אחד הדברים הייחודיים בעבודתי עם המשפחות, הוא פיתוח של מודל עבודה בגינה בשעות החשיכה, בעזרת זרקורים. הסיבה לפיתוח מודל זה, טמונה במגבלה של האבות להגיע בשעות האור לגינה, מכון שאינם מתפנים מעבודתם לפני השעה 17:00. תוך כדי הפיתוח הבנתי, כי יש הרבה יתרונות לעבודה בשעות החשיכה. אנסה להביא כמה תובנות שהצטברו אצלי:

בחזיון הקשר בין האב לבן ולכל בני המשפחה. הצלחת הגינה והפעילות בה גורמים להעצמת האב במשפחה.

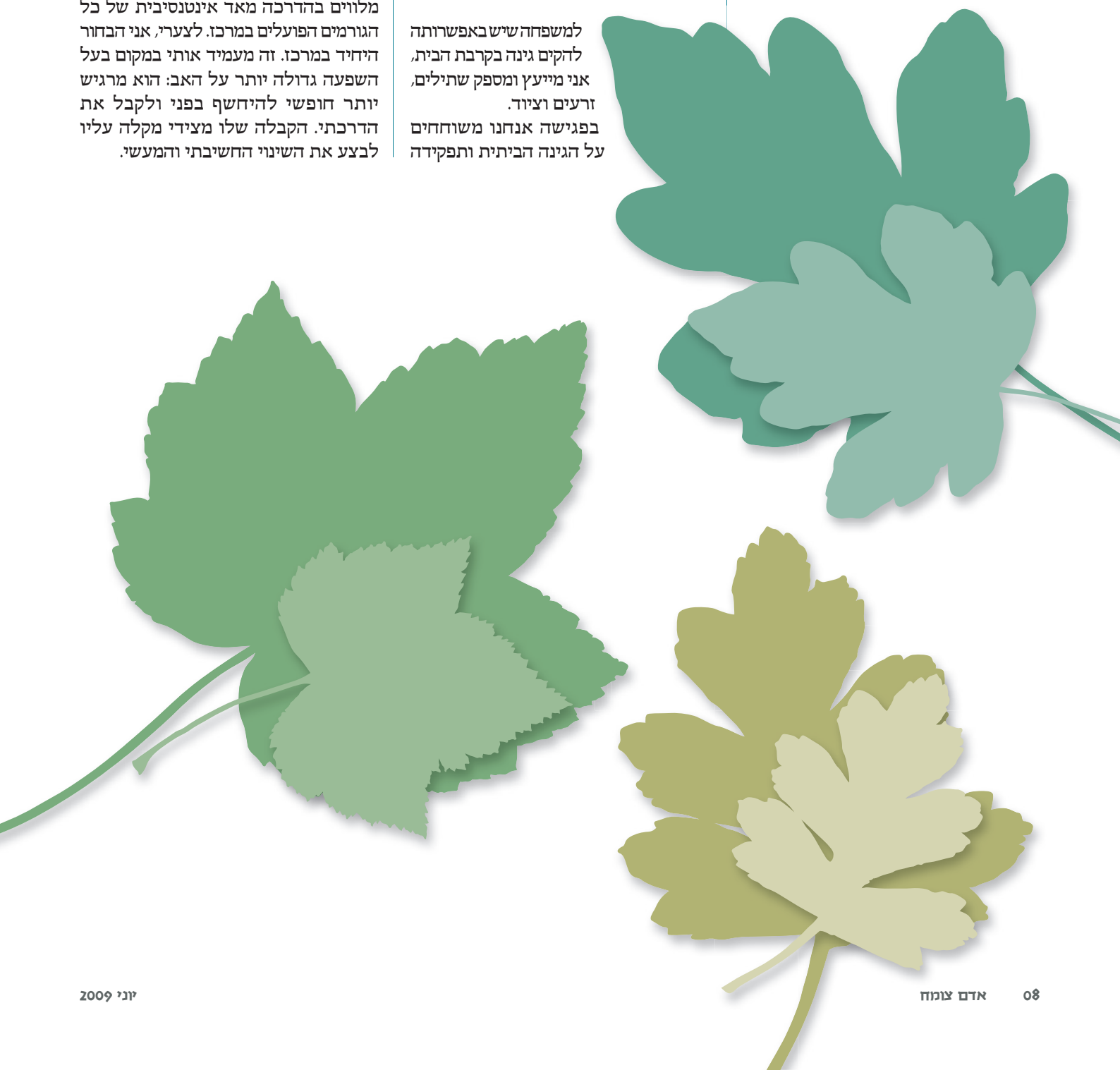
מפעם לפעם, אנחנו מכינים מאכלים מיבול הגינה או מעשבים שלקחנו בקרבתה. הכנת הארוחה מהווה מקור נוסף של גיבוש ויצירת קשר ומחזקת את הצורך להסב לארוחות משותפות גם בבית. בזמן הארוחה מתפתחת שיחה בין המסובים, ומתאפשר להם לחוות קיום מערכת משפחתית תקינה.

השינוי והחזרה של האב לתפקידו במשפחה, מלווים בהדרכה מאד אינטנסיבית של כל הגורמים הפועלים במרכז. לצערי, אני הבחור היחיד במרכז. זה מעמיד אותי במקום בעל השפעה גדולה יותר על האב: הוא מרגיש יותר חופשי להיחשף בפני ולקבל את הדרכתו. הקבלה שלו מצידי מקלה עליו לבצע את השינוי החיובי והמעשי.

תפקידי הוא להיות דרוך ולהשגיח על פעולות הילד והאב. בתום העבודה בגינה, אני משוחח עם שניהם כעשר דקות לאחר מכן, הילד מופנה לפינת המשחקים בסלון ואני ממשיך בשיחה עם האב לעשר דקות. נוספות. האב מביע את הרגשתו בזמן הסדנא ולאחריה ואני מחזק אותו ונותן לו משוב, על מופעים חיוביים ולא חיובים בהתנהגותו עם הבן: בשיחות שלנו אנו מתמקדים בהדרכת האב איך לסגל לעצמו את התפקיד הנכון כהורה: להיות אב המקבל את בנו ומכבד את רצונותיו ועם זאת, מכון אותו לקבל את מרותו ואת דעותיו.

למשפחה שיש באפשרותה להקים גינה בקרבת הבית, אני מיעץ ומספק שתילים, זרעים וציוד. בפגישה אנחנו משוחחים על הגינה הביתית ותפקידה

העבודה בחושך (לאור פנסים) יוצרת אינטימיות בין האב לבנו וקשר הרבה יותר חזק: הבן פוחד מהחשיכה וניצמד לאב. זאת, לאחר שהיה ניתוק די משמעותי ביניהם. התלות באב מאפשרת לבן, לחוות את תשומת לבו ודאגתו של האב לבטיחותו ולשלומו. מצב זה מביא לקיצור דרך משמעותי בקידום התפקוד ההורי של האב: הוא מפתח יחס של חיבה ומקבל את הבן חזרה אל חיקו. האחריות שחש האב, מביאה אותו לעשות שינוי במחשבתו ומחישא את מיקומו מחדש במשפחה.

תכנון הגינה הטיפולית ברמת הנדיב

קקטוסים ואבנים, לגן טבעי, ולגן צלילים בו יוכלו המבקרים ליצור מוסיקה / צלילים באמצעות חומרים שונים. אם יוותר מקום, יבנה בית חימר קטן ובו תנור עשוי חימר לאפיית לחם. חלקה החשוב ביותר של גינה טיפולית זו, הן שמונה הגינות הטיפוליות האינדיבידואליות, ששטח כל אחת מהן

ספסלים למנוחה. מגינת המים יוצא שביל קטן נסתר שבסופו מקום ישיבה. סביבו גדלים שיחים, אשר הופכים אותו למעין מחבוא קטן. ממקום הישיבה נשקפת גינת פרחים קטנה, ובה פרחים כחולים בלבד. בסמוך לגינת המים נשתלה גינה מיוחדת לציפורים, שנועדה למשוך צופיות. הגינה כוללת 35 מינים של

אין תכנון מפורט ומדוקדק של גינה טיפולית זו על גבי נייר. הדבר דומה להכנת תבשיל נהדר: אני יודע מהם המצרכים הדרושים, ואף על פי כן אני יכול להוסיף או לגרוע מצרכים, על מנת שהתבשיל יהיה לפי טעמי האישי. עיקר התוכנית נרקם בראשי. אני חייב לחוש את המקום על מנת ליצור. אני יודע מהי האוכלוסיה עמה אני עובד, מהם תחומי העניין והצרכים שלה, מהו גודלו של השטח, מהו התקציב, ומהו יעודו של האתר. ראשית כל הקמנו גדר טבעית. בחרנו בשיחים פורחים אשר ימשכו ציפורים ופרפרים. בנוסף, שתלנו עשרה עצים אשר יישמשו לצל, לציפורים או לנוי.

במרכז הגינה הטיפולית בנינו פרגולה מחופה גדולה, ששטחה 100 מ"ר, להגנה מפני הגשם והשמש. בלבה עומד שולחן (הנגיש גם ליושבים בכיסאות גלגלים). אשר משמש לעריכת סדנאות עבור אוכלוסיות שונות, וכן לשימוש שלנו. תחת הפרגולה ישנם חללים רבים בהם ניתן למקם עציצים עם צמחי צל ממינים שונים, ולהציג דוגמאות של עבודות יד שנוצרו מחומרים טבעיים, כמו פעמוני רוח ועוד. בנוסף, ישנו חלל שמיועד למטבח קטן, וחללים נוספים לאיסוף פריטים קטנים שונים. במקום הוצבו גם ספסלים רבים לישיבה ולמנוחה.

הרעיון שלי היה ליצור שבילים רבים שיעברו בשטח הגינה ויחברו את כל הגינות הקטנות ליחידה אחת. כל שביל יאופיין בחומרים טבעיים שונים ויתחיל בפרגולה, שהיא הציר המרכזי ממנו ניתן להגיע לגינות השונות. הקמת חלקה הראשון של הגינה הטיפולית הסתיים זה מכבר. הגינה הראשונה ששתלנו היא גן קטן של צמחי תבלין ותה, מוקף שביל עשוי אבנים טבעיות שנאספו באזור. דרך גינת צמחי התה עובר שביל עשוי פיסות עץ זית עתיק. סמוך לה יש גן מים קטן עם בריכת דגים קטנה ומזרקה. מתוך סלע נאה מפכפכים מים כמפל קטן. בתוך הבריכה צמחי מים וביצה. סביב המזרקה הוצבו שני

שלושה מטרים על ארבעה מטרים, והן מופרדות זו מזו באמצעות גדרות טבעיות.

את הכניסה לגינה הטיפולית יתחום מעגל אבנים. סביב למעגל אבנים זה יבנה קיר עשוי צמיגי מכוניות משומשים, אשר יכוסו בבטון מיוחד בעל מראה טבעי. כמו כן, יוקמו מקומות ישיבה שיאפשרו למבקרים לשבת ולקרוא את החוברת שעניינה גינות טיפוליות ויישומי ברמת הנדיב. מיזם הקמת הגינה הטיפולית צפוי להסתיים עד סוף שנת 2009.

ברמת הנדיב חממות לגידול צמחים בתנאים אופטימליים. חלק קטן מחממות אלה משמש את צוות הגינות. בגינה הטיפולית, אין לנו כל צורך בחממה. מול הגינה הטיפולית, יוקצה שטח לגידול ירקות.

צמחים אשר ידועים כמקור צוף מועדף על צופיות, שיחים מושכי ציפורים, קערות מים זעירות להרוות את צימאונן של ציפורים קטנות, ומתקן המכיל צוף. בגינה הותקן גם מתקן האכלה בו ניתן להניח שאריות אוכל לציפורים. הגן הבא הוא גן של צמחי צל וממנו יוצא שביל חדש. בצידו השני של הגן יש חלקה בה עתידים להישתל צמחים המשמשים להפקת צבעים טבעיים.

חלקה השני של הגינה הטיפולית יכול לקבל לאיסוף החומרים השונים, בהם נעשה שימוש בסדנאות ובפעילויות שנערכות בגינה. כמו כן יכול לקבל מתקן לייצור קומפוסט, ומקום לאיסוף הצמחים אשר יישמשו אותנו בטיפול / בפעילויות. בנוסף, יוקצו שטחים למדורות, לגידול ירקות, לגינת צמחי ריח קטנה, לגינת

הקמת גינה טיפולית

מי לא זוכר טיולים רגליים במדבר, משחקים על חוף הים, שכשוך במים צלולים, קטיפת פרחים מהגינה או מהשדה, הקמת מדורה במחנה, או יציאה לפיקניק ביער?

זכרונות אלה מלמדים אותנו שהיציאה לטבע פותחת בפנינו אפשרויות רבות למשחק. הטבע נותן לנו את המרחב ואת האפשרויות להתנסות בחוויות ייחודיות. אין אנו עומדים דוממים כאשר אנו חווים חוויות אלו; מרביתן נחוות על ידינו באופן לא מודע. באמצעות המשחק והעשייה אנו הופכים אותן לחלק בלתי נפרד מהחשיבה שלנו ומעצמינו.

הגינה

לכל אחד רעיון משלו לגבי מהו גינה. גינה מקיפה את כל מה שקשור בגן ובטבע: שילוב צפרדעים בבריכה, חקר הקרקע, קטיפת פרחים ליצירת סידור פרחים, התבוננות בפרפרים בגינת פרפרים, צפייה בציפורים בגינת ציפורים, בניית בתי קינן, שתילת גינה פראית, יצירת שביל אבנים טבעיות, גידול דלועים, גידול צמחים ייחודיים בחממה קטנה, בניית אקוריום. גבולות המושג גינה רחבים מאוד. תחת מושג זה ניתן לכלול כל פעילות עם צמחים (ולעיתים גם פעילות עם בעלי חיים), החל בפעילות מיקרוסקופית זעירה ועד לאדריכלות נוף בסדרי גודל גדולים, עם כל החומרים והכלים הדרושים. כפי שהגינה עצמה תחומה, כך בגינה אנו מייעדים ומקדישים חלקים שונים מהטבע לפעילות ייחודית, ולמעשה, "מגדירים" את הטבע.

משחק

באמצעות משחק, הילד מגלה את עולמו הפנימי ואת העולם בו הוא חי, חווה עולמות אלה ומתקשר עמם. הילד איננו משחק כדי ללמוד, אלא לשם ההנאה. למשחק מהות ומשמעות משלו. הפועל היוצא של

המשחק, או מטרתו אינם הסיבה בגללה משחק הילד.

טיפול באמנות

טיפולים באמצעות אמנות (ציור, מוסיקה, תנועה, גינה) עושים שימוש במאפיינים מעולם המשחק. המטופל נדרש לנתק עצמו

מהתרחשויות היום-יום, וליצור מצבים מוגנים חדשים עם חוקים חדשים, שמאפשרים לו לחוות, להרגיש ולהתנהג באופן שלא מתאפשר לו בחיי היום-יום הרגילים.

המטפל באמנות קובע את החוקים והגבולות, ויוצר את התנאים הדרושים למשחק. הוא עושה זאת עבור אנשים, שמסיבה זו או

אחרת מצויים במערכת יחסים דיסהרמונית עם סביבתם.

טיפול בגינה

טיפול בגינה הוא נסיון ליצור מקום בו המטופל יהיה מוגן מפני העולם החיצוני התובעני. אנחנו מנסים ליצור "מקום חופשי", בו איש לא אומר למטופל מה לעשות, והוא רשאי לנהוג כראות עיניו, בתוך מסגרת האפשרויות שעומדות בפניו ובפני המטפל, וחוקי המקום בו מתרחש הטיפול (לוחות זמנים, וכו'). הידע של המטפל מעניק למטופל מרחב התנסות ותחושת ביטחון. הגינה לא צריכה להיות גינה פתוחה לגמרי, כך שהטיפול לא יהיה גלוי לעיני כל. על המטפל לחוש את רצונו של המטופל, ולדחוק עצמו אל מחוץ למצב הטיפולי. על המטפל לשם לב שהוא איננו משליך את צרכיו שלו על המטופל, למשל על ידי תיאור האופן בו הוא היה נוהג במצבים מסויימים, או האופן בו הוא חושב שגינת המטופל צריכה להראות. על הטיפול להשרות ביטחון במטופל, אבל עליו להיות גם מושך ומעורר עניין. החלל בו מתרחש הטיפול צריך להיות כזה שימשוך את המטופל לקחת חלק בפעילויות רבות ושונות, כך שהמטופל יבחר בפעילות המתאימה לו. על המטפל ליצור את המצב הטיפולי, לקבוע את תנאי הטיפול, ולתמוך במטופל, כך שהמטופל יוכל לקחת חלק בכל הפעילויות שמעניינות אותו, תחת הדרכתו של המטפל ותוך שמירה על רמת הריגוש הנכונה.

באופן מסורתי, גינה נקשר עם עבודה וטיפול. בגינה קיימים פנים וחוק, והוא מספק הזדמנויות לפעילות גופנית פעילה (חפירה, שתילה, השקיה, ועוד) ולפעילות גופנית פסיבית (צפייה בציפורים, בנמלים, בצפרדעים; ישיבה לצד בריכה). הגינה חושף אותנו לחומרים חיים ולחומרים מתים. חומרים חיים אשר גדלים בדרכם הם, עם אפשרות להתערבות: צמיחה, פריחה, חולי, בריאות,

גידול בתנאי חושך, משיכה לאור, הזדקקות למרחב, דוחק. חומר חי פועל ברזמנית כגורם תומך וכגורם מעכב, וכך משמש ככלי טיפולי יעיל להשלכה רגשית והזדהות.

הסביבה שלנו, והחומרים הכלולים בה, מושכים אותנו. צמח זעיר ועדין מושך אותנו באופן שונה מורד עם קוצים, כפי שתפוח עץ מושך אותנו באופן שונה מקקטוס. סכין גיזום מושך אותנו באופן שונה מעיפרון חד. על המטפל באמנות ליצור סביבה עשירה בחומרים, בכלים ובאווירה, אשר ישמשו אותו ואת המטופל בפעילויות השונות.

האופן בו מסודר חלל הטיפול, הכלים, החומרים, האופן בו מאורגנים הדברים, מגוון הצמחים - לכל אלה משמעות רבה עבור מערך הטיפול. מגוון הוא עיקרון חשוב מאוד. ללא מגוון עשיר של חומרים וכלים המושכים את העין, יהיה קשה מאוד להגשים ולספק את צרכי המטופלים (פרט למטופלים כאוטיים, אשר במקרה שלהם פחות הוא יותר). לכל מטופל צרכים משלו, ובאחריות המטפל ליצור מערך טיפולי שיספק את צרכיו של כל מטופל ומטופל.

אופיה של הגינה הטיפולית

על מנת להשרות תחושת ביטחון, על הגינה להיות תחומה בגדר (עם עדיפות לגדר טבעית). גינה שבה קיימים חללים פתוחים לצד חללים סגורים מאפשרת למטופל לבחור האם להיראות או לא. המילה גינה משמעותה מקום בו הכל צומח ופורח, מקום בו יצרו אנשים עולם פורח וירוק. הגינות הטיפוליות לא מסתייגות בגדר הגינה הטיפולית, אלא ממשיך מעבר לגדר: אם בריצוני לרקוד קרם ידיים מפרחי קלנדולה, אני יכול לקטוף פרחי בר הגדלים בשדה. הציפור או הפרפר שאני פוגש בן, מצויים גם מחוץ לגבולות הגינה. מהעגבניות שגידלתי בגינה אני יכול להכין סלט עם פסטו עשוי בזיליקום, ועבור צמח מטפס אני יכול להקים פרגולה עשויה מעץ. בגינות באים לידי ביטוי אלמנטים רבים מתחום הביולוגיה, הבישול, עבודות יד, בניין ומלאכה.

את הפעילויות הנערכות בגן ניתן לארגן לפי קטגוריות:

גינות פנימי וחיצוני: אקוריום, חממה, אדניות, עציצים, גינות קטנות הכוללות פעילויות בנייה - בניית שביל, פרגולה, התקנת בריכה, וכו'.

מחקר ביולוגי נסיוני: השפעת מים ואור על צמיחה, חקר מחלות, הכנת קוטלי מזיקים טבעיים, התערבות מכנית בצמיחה. הכרת הטבע: האנטומיה של צמחים, מעקב אחר תהליך גדילתם והתפתחותם של צמחים, חקר מזג האוויר, השפעת חילופי העונות על

הגינה, חקר ציפורים. סידורי פרחים: טכניקות מסורתיות, טכניקות עצמאיות, קולאז'ים. פעילויות בנייה: יצירת פסלים של חיות באמצעות צמחים מטפסים, קליעת צמחים, בניית בית על עץ, הקמת פרגולה, שביל, קיר, בריכת דגים, מפל מים, הכנת אדניות לצמחים. אוכל, מיצים: הכנת ארוחה מירקות שגדלו בגינה, הכנת יין וריבות, אכילת ירקות בר, ריקחת קרמים קוסמטיים ותמיסות צבע. חיות: עכבישים, חלזונות, גן חיות לחיות יבשה קטנות, אקוריום, גידול פרפרים, תולעים, בניית בתי קינן לציפורים, התקנת מתקנים להאכלת ציפורים, הדברה ביולוגית של מזיקים. גידול: צמחי צל, צמחי גינה, צמחים חד- שנתיים, צמחים ירוקי-עד, פטריות, צמחי בר, ירקות, טכניקות גידול שונות כמו הנבטה,

ייחורים ועוד. התנסות בטקסטרות שונות: ריח, מרקם של עלים, פעילות ברגליים יחפות או בכפות ידיים חשופות, בבוץ, במים קרים, עם עלים, בחול, בגשם, בערפל, בסערה.

מיקום הגינה הטיפולית

באופן אידיאלי, הגינה תחולק לארבעה חלקים:

חלק פנימי

חלל פנימי ובו שולחנות עבודה, מקומות שיקצו לעבודות נקיות, מקומות בהם ניתן להתלכלך, מקומות בהם ניתן לחפש ולמצוא חומרים. מקומות אחסון לצמחים וחומרים חיים. ארונות שיכילו חומרים זעירים, אקוריומים, מים, מצרכים וכלים לבישול, ומחסן כלים עם כל הכלים הנדרשים.

חלל חיצוני

כאן יוקצה מקום עבור כל מטופל, בו יוכל לשתול את הגינה האישית שלו, כמו גם מקום לגינה האישית של המטפל (גינה זו תשמש אותו בהליך הטיפול). בנוסף, יוקצו מקומות לאזור לא-מפותח, בו ניתן לערוך נסיונות סוללי דרך; לחללים פתוחים וסגורים; למחסן כלים שיכיל כלים ובגדי עבודה; לחממה; ולמקום לקומפוסט, חול, אבנים, עץ, וחומרי בניין אחרים.

חממה

מקום לגינה פנימית, שולחנות גידול, מים, אור, חימום בחורף, פינת אשפה.

טבע

טבע פראי, חורש, בורות מים, ועוד.

לא קיימת "גינה טיפולית סטנדרטית". אופי הגינה תלוי באוכלוסיית המטופלים, במוסד, בדמיונו של המטפל, במרחב העומד לרשות הגינה ובמצב הכלכלי. מה שאפשרי יהיה לעולם מעניין יותר ומאתגר יותר ממה שאינו אפשרי. אבל זוהי, לעניות דעתי, הגינה הטיפולית האידיאלית, בה ארבעת החלקים הנזכרים מעלה קשורים זה בזה ויוצרים אותה יחדיו.

סיכום סדנה עם חברי קבוצת הגינון הטיפולי של רמת הנדיב, כנס הגינון הטיפולי 2009

שיקולים והתאמות ביצירת פעמוני הרוח השונים: להלן נפרט את הסוגים השונים של פעמוני הרוח שייצרנו בסדנה, תוך התייחסות לשיקולים שהובילו לבחירתם ולהתאמותם למטופלים השונים.

1. פעמון כסיית האבוב (Fistula)

ביצירת פעמון זה נעשה שימוש במספר תרמילי כסיית האבוב. באחד מהם יוצרים מספר חורים ברווחים שווים, כ־7 חורים, כשאת החורים ניתן לחורר בעזרת דקר או מקדחה או מסמר ופטיש. בשבעה תרמילים נוספים יוצרים חורים בחלקו העליון של התרמיל, משחילים חוטי דייג בין התרמיל המרכזי והתרמילים הנתלים וקושרים. על מנת שיהיה אפשר לתלות את הפעמון נקשור חוט בחור השמאלי של התרמיל המרכזי ונקשור חוט בצידו הימני עם חוטים אלו נתלה את הפעמון.

יכולות נדרשות לביצוע הפעילות:

תיאום עין יד (קידוח בכסיה / ענף; השחלה), מוטוריקה גסה תקינה, מוטוריקה עדינה סבירה (ההשחלה היא דרך חור גדול יחסית), אחיזת פינצטה (של החוט).

צרכי המטופל: שימוש בכלי עבודה בעל דימוי של מסוגלות (מקדחה), שמעניק למטופל זה תחושת יכולת וערך עצמי. יצירת תוצר "ניכר", בעל נוכחות (למרות קלות העשייה שבו).

2. פעמון מיכל מים מינרלי גדול

אפשר להשתמש בכל מיכל גדול אחר, אנחנו זכינו למחזור כמה מיכלים כאלו.

- חותכים בעזרת מסור חשמלי או מסורית את חלקו התחתון של המיכל.
- בחלקו התחתון, יוצרים חורים ברווחים שווים בעזרת דקר, מסמר מחומם או מקדחה,
- בעזרת חוט ברזל קושרים אבנים בגודל מתאים ובעלי חורים (אנחנו מצאנו בים) אל החורים שיצרנו בתחתית הבקבוק.

התוצר (פעמון הרוח) ליכולות ולצרכים של כל אחד מחברי הקבוצה. על מנת לערוך התאמה זו נלקחה בחשבון יכולתו של כל אחד מהמטופלים - חברי קבוצת הגינון הטיפולי. למשל: יכולת השחלה, יכולת עבודה מוטורית עדינה, יכולת עבודה עם כלי עבודה חשמליים, יכולת תאום קשר עין יד לעבודה עם פטיש וכו'. כמו כן, נבחנו הצרכים הייחודיים של כל אחד מהמטופלים, בהתבסס על היכרות מעמיקה איתם. למשל: צורך ביצירת תוצר אסתטי, משיכה להפעלה של כלים מוטוריים, צורך בהפעלת כוח, רצון ליצירת מוצר בעל נוכחות גדולה, צורך ביצירת מוצר המפגין יכולת נגריית גבוהה וכו'.

התנהלות הפעילות:

על שולחן העבודה בגינה הטיפולית הוכנו מראש מגוון רחב של חומרי טבע, כלי עבודה וחומרים מסוגים שונים.

לאחר הסבר בו תואר למשתתפים מה יתרחש היום, הוסבר בכמה מילים על הקבוצה, בה חברים שמונה אנשים בעלי פיגור קל-בינוני, הבאים ממוסדות מוגנים באזור. חברי הקבוצה עובדים ברמת הנדיב חמישה ימים בשבוע, חלקם כבר שנים רבות ומקבלים שכר. בחציו הראשון של יום העבודה הם עובדים בתחזוקת גני הזיכרון של רמת הנדיב ובחציו השני שוהים בגינה הטיפולית, בה הם יוצרים ומטופלים.

לאחר הצגת הפעמונים שיוכנו בסדנה חולקו משתתפי הסדנה לצוותים כשכל צוות הצטרף לאחד מחברי קבוצת הגינון הטיפולי. ביחד הם הכינו פעמון רוח המיועד ומותאם לו, לפי צרכיו ויכולתו. יחד איתו הם התנסו ביצירה משותפת, חוו קשיים והצלחות ולבסוף קבלו מוצר שיכלו להתגאות בו ושימח את כולם. יש לציין שבהסבר המקדים בהרתי להציג דוגמה של כל תוצר בגלל הקושי שיש לאוכלוסיה זו בשימוש בדמיון והעובדה שהחיקוי מסייע להבין מהו התוצר שיתקבל.

הכנס, שהתקיים השנה ברמת הנדיב, איפשר לקיים סדנה עם חברי פרויקט הגינון הטיפולי שבמקום. בסדנה ביקשנו לאפשר לבאי הכנס להתנסות בפעילות עם המטופלים, לחלקם היה זה מפגש ראשון עם אנשים בעלי פיגור שכלי. יחד עם זאת, ביקשנו להתמקד בשני היבטים: האחד, יצירה של אלמנט מחומרי טבע הקשור לגינה הטיפולית בה נערכה הסדנה, והשני, פניה להיבט הטיפולי תוך התחשבות מירבית בשלב התכנון של הסדנה בצרכים וביכולות של המטופלים.

הבחירה ביצירת פעמוני רוח נבעה מהרצון ליצור אלמנט המשלב מספר חושים: צליל, תנועה (ראייה), מגע. על מנת להתחשב ביכולות ובצרכים של כל אחד מהמטופלים יצרנו 7 פעמוני רוח שונים, שיפורטו להלן.

פעמוני רוח

הפעמון הוא חפץ המשמש גם כאובייקט פולחני וגם כחפץ יום יומי. הוא מופיע במגוון רב של דרכים וצורות ויש עדויות על המצביעות על כך שכבר לפני 4000 שנה נוצרו פעמונים בסין.

הפאגנים נהגו להשתמש בפעמונים בימות סתיו וחורף כאמצעי להבריה רוחות רעות. בדומה לפעמון גם לפעמוני הרוח יש היסטוריה ומסורת ארוכה: פעמוני הרוח ממתכת יוצרו בסין כאלף שנים לפני הספירה ושימשו כחלק מהפולחן הדתי. במסורת הבודהיסטית הם מהווים מרכיב מהותי ובאסיה ובמזרח התיכון הם שימשו כדי למשוך אליהם רוחות נדיבות.

פעמוני הרוח נחשבים לבעלי איכות מאזנת ויכולת מרפא ובתורת הפג שואי הם משמשים אבזור נפוץ המסייע ביצירת הרמוניה בבית ובגינה.

הסדנה:

בתכנון הפעילות הושם דגש על התאמה בין

למטרה אחרת ובהכנת היצירה שלנו קיבל יעוד אחר. יצרנו ענבל, חוט הענבל עבר דרך מרכז הבסיס ושימש לתליה.

יכולות נדרשות: דמיון: שימוש חדש לחפץ קיים (הסבת הפקקים למובייל), יכולות השחלה גבוהות, סבלנות רבה, עשייה רב שלבית.

צרכי מטופל: עשייה מאתגרת, תוצר עשיר (אך לא דווקא גדול או מגוון בחומרים), שימוש בכלי עבודה (פטיש ומסמר).

קשיים שעלו

בהכנת פעמוני הרוח אנחנו משתמשים בטכניקה של קשירה, הקשירה היא פעולה שלא קלה לרובינו, נוכל לפגוש את הקושי אצל מטופלינו, אך נוכל לפגוש קושי זה גם אצלנו. נתייחד עם קושי זה ונבוא ערוכים למפגש.

פתרון שיכול להקל על העבודה בהכנת פעמוני רוח: לעבוד על הפעמון כשהוא קשור ותלוי בגובה העניים שלנו, כך נוכל לחבר ולקשור את החוטים בקלות רבה יותר.

מסקנות וסיכום

בפעילות הסדנה נעשתה אבחנה אישית לכל מטופל ליכולתו וצרכיו. אבחנה זו גרמה לתוצאות שלהם כיוונו: העלת הערך העצמי, גאווה וסיפוק. כמו כן המפגש של חברי הקבוצה עם באי הכנס היה הצלחה עבור שני הצדדים.

ללא ספק פעמוני הרוח הביאו הרמוניה לגינה הטיפולית.

בהעברת הסדנה השתתפו: עפרה גוץ, איליאל גרינבוים ואורית כשר

צרכי מטופל: תוצר מגוון, "נשי", עדין, עשייה פשוטה, לא עמוסה בשלבים, תוצר המפיק צליל נעים, עשייה המאפשרת אינטראקציה בינאישית.

5. פעמון מענפים גמישים

• בוחרים צמח מענפים גמישים ויוצרים ממנו עיגול, מלפפים את העיגול בחוט פשתן או רפיה.

• יוצרים קשירות מ-4 מקומות במרחקים שווים על העיגול, מחיבור ארבעת החוטים יוצרים קשירה יחד עם חוט נוסף שימש לענבל. מכינים מחומרי טבע שונים קשירות באורכים שונים המתחברים לחישוק הענפים שהכנו. קושרים כחמש כאלו מסביב, מכינים ענבל שישימע צליל במפגש עם הקשירות שהכנו ותולים.

יכולות נדרשות: יכולות השחלה גבוהות, סבלנות, דימיון מפותח (היכולת לראות כיצד מתוך כיפוף הענף ייווצר בסיס לפעמון).

צרכי מטופל: יצירת תוצר מורכב, מעניין, מגוון, מאתגר.

6. פעמוני המקלות

משתמשים בבמבוק או סנאדות, חותכים לאורכים שונים. במקל המרכזי קודחים חורים ברווחים שווים, למקלות התלויים קודחים חור בחלקו העליון של המקל, קושרים ומחברים בין המקלות התלויים למקל המרכזי. מהמקל המרכזי קושרים חוט בחור הימיני וחוט בחור השמאלי ואלו ישמשו לתליה.

יכולות נדרשות: עבודה בעזרת כלים: תיאום עין יד, מוטוריקה גסה ועדינה תקינות, טונוס שרירים תקין, יציבה, סבלנות.

צרכי מטופל: עבודה בעלת דימוי "גברי" (תוך שימוש בכלי עבודה "גדולים" - משור, מקדחה, פטיש), עשייה המצריכה יכולת קוגניטיבית "גבוהה", המערבת חשיבה, עשייה המשתמשת בחומר אחד וללא עומס גירויים של חומרים שונים.

7. פעמון מתכתי

פקקי בקבוקי בירה ישנים שנמצאו שימשו אותנו ביצירת פעמון זה. חומר זמין ותמים שברגע היצירה הופך פניו, דוגמת הפעמון הזה הובאה כמשל לכל חומר זמין, נגיש ותמים שהסב את מטרתו לשימוש אחר ביצירה שלנו.

יצרנו חור במכסי הבקבוקים בעזרת פטיש ומסמר, השחלנו ויצרנו שרשראות אותם חיברנו לבסיס שמצאנו, אף הוא חומר ששימש

• יוצרים ענבל בעזרת חוט ברזל ארוך, שחלקו העליון ימשש לתליה. החוט עובר במרכז הבקבוק דרך הפיה. כדי שלא יחליק קושרים 'מעצור' בתוך הבקבוק (חתיכת מקל או אבן) אליו קשורה אבן במיקום כזה שישימע צליל עם מפגש בדפנות הבקבוק.

• עוטפים את הבקבוק בחומרי טבע כמו סוג של דגן במקרה של הדוגמא כאן, או קליפות דקלים וכו', מהדקים בחוטי ברזל העוטפים את הבקבוק והחומר הטבעי.

יכולות נדרשות: מוטוריקה גסה תקינה, מעט מוטוריקה עדינה (השחלת חוטי ברזל לחורים גדולים יחסית), כוח (שרירים).

צרכי מטופל: מיעוט בשלבי עבודה, מיקוד בחומר אחד (אבנים, ולא שילוב חומרים), פשטות, צורך בתוצר גדול, ניכר, המשדר "עוצמתיות", צורך בהפעלת שרירים.

3. פעמון קנקל מיץ

• גוזרים ומשתמשים בשליש העליון של קנקל מיץ בעל מכסה, יוצרים חורים במרווחים שווים בחלק שגורנו(ניתן לחזור בעזרת דקר, בעזרת מסמר מחומם אך הכי נוח להשתמש במחורר משרדי).

• בעזרת חוטי דייגים מכינים שרשראות של חומרי טבע בגודל מתאים וכאלו היוצרים צליל. מחברים אל החורים שיצרנו.

• מכינים ענבל-חוט ארוך שנשחיל דרך הפקק שחוררנו בעוד מועד, קושרים אבן שתצור את הצליל ועם החוט של הענבל נקשור את הפעמון.

יכולות נדרשות: יכולות השחלה גבוהות (תיאום עין-יד תקין, ראייה תקינה, סבלנות ואורך רוח).

צרכי מטופל: עבודה מונוטונית, יצירה של אלמנט אסתטי - מודעות גבוהה לאסתטיקה וליופי.

4. פעמון עציץ החרס

• לוקחים עציץ חרס והופכים אותו, יוצרים ענבל ארוך ומקושט בחומרי טבע כששמים לב שהענבל יוצר צליל עם המגע בעציץ החרס, יוצרים מעצור-סטופר בין הענבל לחור של העציץ ע"י קשירת מקל קטן, חוט הענבל עובר דרך חור עציץ החרס ומשמש לתליה.

ניתן לקשט את עציץ החרס בצבעים שונים או בהדבקות. שימוש בגדלים שונים של עציצי החרס נותן מראה ואפקט אחר.

יכולות נדרשות: השחלה (קואורדינציה, מוטוריקה עדינה), לא נדרשת סבלנות רבה או התמדה.

1. פעמון כסיית האבוב (Fistula) / 2. פעמון מיכל מים מינרלים גדול / 3. פעמון קנקל מיץ / 4. פעמון עציץ החרס /
5. פעמון מענפים גמישים / 6. פעמוני המקלות / 7. פעמון מתכתי

